

Milvia Gulešić Machata

Novi priručnik za više razine HJ-a

Ninoslav Radaković. 2022. *Čašica razgovora. Pomoćnik za učenje, ponavljanje i vježbanje hrvatskog jezika kao stranog na višim razinama učenja*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Za jezik s nevelikim brojem izvornih, pa tako i neizvornih govornika, kao što je hrvatski, objavljivanje novog udžbenika za učenje jezika velik je događaj. Sveučilište u Poznanju u lipnju 2022. objavilo je *Čašicu razgovora. Pomoćnik za učenje, ponavljanje i vježbanje hrvatskog jezika kao stranog na višim razinama učenja* Ninoslava Radakovića.

Ninoslav Radaković radio je kao nastavnik hrvatskoga jezika u osnovnoj školi te kao lektor na nekoliko lektorata hrvatskoga jezika u inozemstvu (u Bugarskoj, Ukrajini i Poljskoj), a sada je zaposlen u Croaticumu – Centru za hrvatski kao drugi i strani jezik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Autor je znanstvenih i stručnih članaka o hrvatskom kao inom jeziku te o jeziku bugarskih katoličkih pisaca, što je i tema njegove doktorske disertacije. Sudjelovao je u organizaciji međunarodnih konferencija, stručnih skupova i savjetovanja, književnih večeri, gostujućih predavanja i filmskih festivala. Uredio je nekoliko monografija i zbornika. Ima vrlo bogato nastavno, znanstveno i stručno iskustvo, a sada nam se predstavio i kao autor udžbenika, što je izvrsna vijest za sve poučavatelje i učenike hrvatskoga jezika kao inoga.

Udžbenik je namijenjen, kako nam govori i njegov podnaslov, razinama B i C po ZEROJ-u. Obuhvaća osam cjelina pod sljedećim nazivima: *Svemir, Astronomija i astrologija, Bajke, Lijekovi i obmana, Teorije zavjere, Bankarstvo, Mentalno zdravlje i Koliko para, toliko muzike*. Gramatičke, pravopisne i ostale jezične teme koje se u cjelinama obrađuju jesu sljedeće: *Čitanje razlomaka, decimalnih brojeva, potencija i mjernih jedinica, Deklinacija imenica na -lac, Aorist i imperfekt, Redoslijed enklitika, Upravni i neupravni govor, Hrvatska narječja, Pisanje riječi i imena iz stranih jezika te oblika i posvojnih pridjeva nastalih od njih, Pisanje kratica i pokrata te oblika izvedenih od njih, Slaganje brojeva i riječi koje znače količinu s imenskim riječima i glagolima i Pravopisni znakovi*. Osnovno načelo pri izboru tema bilo je, kako piše autor ovoga udžbenika u predgovoru, nastojanje da se teme kojima i slavenski govornici teže ovladavaju dodatno ponove i uvježbaju.

Tekstovi u cjelinama aktualni su (naprimjer tekst *Preporuke za očuvanje mentalnog zdravlja u vrijeme pandemije COVID-a 19, Teorije zavjere*) i iznimno poticajni, provokativni i duhoviti (naprimjer tekstovi *Brutalni horoskop, Kanibalizam za laku noć* ili *Snjeguljica na meti kulture otkazivanja jer princ ju je poljubio bez pristanka*). Očita je autorova želja da učenje hrvatskoga učini zanimljivim i koliko je to god moguće zabavnim. Zastupljeni su, međutim, i ulomci iz hrvatske književnosti, naprimjer iz pripovijetke Branka Augusta Šenoe. Iz tema, vokabulara koji se poučava i gramatike

vidljivo je da je autor nastojao – i u tome doista uspio – obraditi teme koje nisu zastupljene u postojećim udžbenicima hrvatskoga jezika kao inoga. Na primjer, u cjelini pod nazivom *Svemir* poučava se čitanje razlomaka, decimalnih brojeva i potencija, kao i čitanje mjernih jedinica. Uče se hrvatski nazivi planeta Sunčeva sustava, kao i hrvatski nazivi kemijskih elemenata. U cjelini *Bankarstvo* uče se bankarski pojmovi i podrobno objašnjavaju vrste računa: žiroračun, tekući račun i devizni račun, što je za kulturnu kompetenciju izuzetno važno, dok cjelina *Mentalno zdravlje* donosi cijeli niz pojmova potrebnih za konverzaciju o tako važnoj i uvijek aktualnoj temi.

Kao iskusni nastavnik hrvatskoga jezika, s mnogo lektorskih utakmica u nogama, Ninoslav Radaković u udžbeniku varira različite i raznolike tipove vježbi – vježbe dopunjavanja, spajanje riječi i njihova značenja, uspoređivanje riječi i njihova značenja, sastavljanje rečenica od postojećih riječi, definiranje pojmova, nalaženje sinonima, ispravljanje pogrešaka, vježbe za rad u grupi i mnoge druge.

Iako je udžbenik prikladan za učenike neovisno o njihovu prvom jeziku, autor na umu (i u srcu, kao lektor koji je poučavao hrvatski jezik u trima slavenskim zemljama) posebno ima govornike slavenskih jezika. Kako u *Riječi autora* piše, iako se smatra da govornici nekog slavenskog jezika lakše ovladavaju drugim slavenskim jezicima, „praksa pokazuje da poneka poglavlja hrvatskih gramatika, pravopisa i općenito priručnika za učenje jezika zadaju jednake muke svima, bez obzira na podrijetlo. Stoga je osnovno načelo pri izboru obrađenih tema bila upravo želja da se problematična mjesta dodatno ponove i uvježbaju.”

Autor nije zaboravio ni hrvatske dijalekte, kao ni frazeme, poslovice i izreke kojima je posvećeno mnogo vježbi. Učenici stranih jezika, pa tako i učenici hrvatskoga jezika, rado uče frazeme, pa će im učenje po ovom udžbeniku zasigurno biti užitak.

Udžbenik *Čašica razgovara* otkriva nam da njegov autor, uz ljubav za poučavanje, ima još jednu veliku ljubav, a to je glazba. Mnogi zadaci upućuju na slušanje hrvatske glazbe, naprimjer pjesama *Pokreni se* Gorana Bare i *Plaćenika*, *Pred tvojim vratima* Tereze Kesovije, Olivera Dragojevića i drugih, *Plava košulja* Novih fosila, *O jednoj mladosti* Josipe Lisac, *Pijan* i *Šamar* Hladnog piva, *Izliči me* Tedija Spalata i brojne druge.

Istaknula bih još i privlačnu plavu naslovnicu koja asocira na more, ljeto i Hrvatsku, kao i izvrsno iznađen naslov *Čašica razgovara* kojim nam autor sugerira da će učenje biti opušteno, zabavno i lako, koliko je to moguće. I zaista će takvo biti. Autor udžbenika također je autor funkcionalnih i vrlo simpatičnih ilustracija u udžbeniku, kao i naslovnice.

I za kraj – iako je udžbenik Ninoslava Radakovića *Čašica razgovara* objavljen u Poljskoj i tako u prvom redu dostupan i namijenjen poljskim studentima kroatistike, jednako se njime mogu služiti lektori i učenici hrvatskoga jezika na višim razinama učenja bilo gdje u svijetu – svi smo pozvani na čašicu razgovora!